

УДК 355.5

DOI: <https://doi.org/10.17721/2415-3699.2025.21.02>

Олександр ВОВКОТЕЧА, здобувач

ORCID ID: 0009-0006-4948-0270

e-mail: vovkotechaoleksandr@gmail.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ВНЕСОК ЗДОБУВАЧІВ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ В ПІДГОТОВКУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ У ВІКНУ

Вступ. Професійний розвиток науково-педагогічних кадрів структурних підрозділів Військового інституту КНУ імені Тараса Шевченка є безперервним процесом, що передбачає вдосконалення раніше отриманих професійних, загальних, фахових компетентностей та орієнтації на вітчизняні здобутки військової педагогіки. В умовах воєнного стану відбувається "перезавантаження" освітніх процесів вищої школи до сучасних викликів євроінтеграції. Внесок здобувачів наукового ступеня доктора філософії полягає в активізації акмеологічного підходу у підготовці науково-педагогічних кадрів ЗВО. Акцентування на здобутті наукового ступеня доктора філософії як цінності освіти дозволяє підвищити ефективність підготовки кадрів і сприяти формуванню нових лідерських якостей та умінь, необхідних для досягнення якості оборонного сектору України. Важливою складовою цього процесу є впровадження провідних ідей з міжнародних освітніх стандартів підготовки здобувачів наукового ступеня доктора філософії, зокрема освітніх підходів країн – учасниць НАТО. Таке бачення освітніх завдань потребує цифровізації освітніх ресурсів і сховищ, впровадження хмарних технологій, формування наукового мислення та набуття лідерських якостей здобувачами наукового ступеня доктора філософії.

Результати. Аналіз сучасних досліджень дозволяє виокремити кілька ключових аспектів, які мають визначальний вплив на професійний розвиток науково-педагогічних працівників у військовій освіті: відсутність єдиних стандартів професійних компетентностей військових викладачів; недостатня інтеграція педагогічних інновацій у систему військової педагогіки; обмеженість ресурсів для практичних тренінгів і моделювання реальних ситуацій військової підготовки.

Особливу увагу варто приділяти впровадженню сучасних технологій навчання, які включають: використання цифрових платформ для підготовки кадрів науково-педагогічної сфери; застосування компетентнісного підходу, що орієнтує вчених на академічну складову і практичні навички; формування критичного мислення в роботі з дослідницькими програмами, участі у міжнародних науково-практичних заходах, високий рівень комунікації із зарубіжними партнерами НАТО.

Висновки. Формування науково-педагогічних працівників є міждисциплінарним завданням, яке потребує відповідності сучасних освітніх знань до запитів здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

Ключові слова: акмеологічний підхід, професійний розвиток, інноваційні технології, доктор філософії, військові капелани, лідерство.

Вступ

Професійний розвиток науково-педагогічних працівників структурних підрозділів Київського національного університету імені Тараса Шевченка передбачає неперервний процес набуття нових і вдосконалення раніше набутих професійних компетентностей, необхідних для фахового зростання та успіху в сучасному суспільстві знань. Така освітня політика в Університеті є ключовим чинником забезпечення високої якості вищої освіти, наукової досконалості та конкурентоспроможності в глобальному освітньому просторі.

Це передбачає постійну самоосвіту та інші форми наукового зростання, що може здійснюватися шляхом формальної та неформальної освіти, стажування, здобуття наукового ступеня тощо. Зокрема, професійним розвитком науково-педагогічного працівника військового навчального закладу, а саме ВІКНУ може вважатися здобуття наукового ступеня, вченого звання, підвищення кваліфікації, стажування, виконання нових або більшої складності професійних обов'язків, що дає змогу науково-педагогічним працівникам підтримувати належний або поліпшувати рівень професійної кваліфікації і триває впродовж усього періоду його професійної діяльності або служби. Професійний розвиток науково-педагогічних працівників сьогодні – це інструмент особистісного і фахового зростання викладача, прояв академічної свободи.

Загальноновизнаним є твердження, що "професійний розвиток педагогічного працівника є безперервним, динамічним процесом оновлення професійних знань, умінь і навичок відповідно до змін у сфері освіти та суспільства загалом" (Концепція розвитку педагогічної освіти України, 2018).

Він є домінуючим для ефективної діяльності освітян в умовах постійних змін, величезної інформатизації знань, цифровізації, міждисциплінарної інтеграції та змін освітньої парадигми.

Відповідно до стратегій розвитку вищої військової освіти в Україні, "освітній процес у військових навчальних закладах потребує постійного оновлення змісту та методик підготовки офіцерських кадрів, що неможливо без належного рівня професійної майстерності викладача" (Професійна військова освіта, 2022).

Варто зазначити, що "професійний розвиток триває впродовж усього періоду професійної діяльності або військової служби" і має не лише підтримувати, а й підвищувати рівень професійної кваліфікації, що є особливо важливим у часи стрімких змін і викликів, пов'язаних як із реформами в освіті, так із безпековими умовами в державі. У світлі цих викликів актуальним є запровадження інституційної підтримки безперервного професійного розвитку через створення програм менторства, внутрішніх тренінгів, академічних майстерень, центрів педагогічної досконалості. Як наголошує ЮНЕСКО, "освіта має бути безперервним процесом, що охоплює все професійне життя фахівця" (UNESCO. Recommendation on Science and Scientific Researchers, 2021).

Метою статті є дослідження внеску здобувачів наукового ступеня доктора філософії у підготовку кадрів науково-педагогічної сфери у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. У першу чергу це визначення ефективних підходів до формування лідерства у науково-педагогічному складі в умовах сучасних викликів, зокрема воєнного стану; у другу – це механізм залучення інноваційних освітніх технологій, акмеологічного

підходу та орієнтація на міжнародні стандарти країн – учасниць НАТО.

Огляд літератури. Окремі аспекти впровадження акмеологічного підходу в професійну підготовку майбутніх офіцерів, а також різноманітні аспекти професійного зростання та лідерства були предметом наукового пошуку наступних науковців: Г. Артюшина, А. Балендра, О. Бондаренка, О. Діденка, І. Дубровіної, А. Галімова, В. Клочкова, А. Кучерявого, В. Рижикова, І. Толоки, О. Торічного, А. Шевченка, А. Юркова та ін. Заслуговує на увагу дослідження О. Маслія, який досліджував теоретичні і методичні основи професійної підготовки майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах, визначив і обґрунтував педагогічні умови підвищення ефективності формування лідерських якостей в умовах ВВНЗ і ВНП(ЗВО).

Для розуміння сутності внеску здобувачів наукового ступеня доктора філософії у підготовці кадрів науково-педагогічної сфери у Військовому інституті Київського національного університету необхідно надати деякі дефініції, які мають безпосереднє відношення до цього процесу.

Доктор філософії (PhD) – це освітній і в той же час науковий ступінь, який здобувається на 3 рівні вищої освіти на базі ступеня магістра. Володіння ступенем доктора філософії (PhD) відкриває широкі можливості для академічного та професійного зростання, включаючи викладання у вищих навчальних закладах, участь у міжнародних наукових проєктах та вплив на розвиток відповідної галузі знань (Про підготовку здобувачів ступеня доктора філософії, 2016).

Згідно із Законом України "Про вищу освіту" від 1 липня 2014 р. № 1556-VII нормативний термін підготовки доктора філософії у аспірантурі (ад'юнктурі) незалежно від форми навчання складає 4 р. Обсяг освітньо-наукової програми – 30–60 кредитів ЄКТС (Про вищу освіту..., 2024).

Результати

Важливою складовою інноваційного руху України в галузі безпеки та оборони є вищі військові навчальні заклади, військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти (далі – ВВНЗ), які в процесі підготовки офіцерських кадрів для Збройних сил України (далі – ЗСУ) виконують такі основні задачі та функції: проведення фундаментальних і прикладних досліджень у сфері оборони; неперервне накопичення наукових знань, досвіду; продукування нових знань і військових технологій; розробка змісту освітньо-професійних, освітньо-наукових програм, що випереджають за рівнем знань існуючі потреби; розробка та запровадження нових інформаційно-комунікаційних технологій; удосконалення процедури та інструментарію оцінки компетенцій (знань, умінь, навичок) тих, хто навчається; удосконалення механізмів управління освітнім процесом на основі моніторингу якості військової освіти та військово-освітньої діяльності. Це свідчить про визнання важливості наукової підготовки кадрів для розв'язання завдань національного масштабу (Рижиков, Шевченко, Клочков, Бондаренко, & Юрков, 2023).

Для розуміння сутності та значущості внеску здобувачів ступеня *доктора філософії (PhD)* у підготовку кадрів науково-педагогічної сфери варто проаналізувати дефініції, нормативні засади та ключові завдання, що формують підґрунтя цієї діяльності. У контексті військової освіти, доктор філософії відіграє унікальну роль. З одного боку, це – провідник інновацій та академічної культури у військовому середовищі, з іншого – посередник між практикою та теорією у системі підготовки військових фахівців. У Військовому інституті КНУ молоді вчені часто стають ініціаторами впровадження сучасних підходів до

професійної підготовки офіцерського складу, які активно включаються в освітній процес через: проведення занять у статусі асистента або викладача; участь у розробці курсів, навчально-методичних матеріалів; супровід практичної підготовки та наставництва; виконання науково-дослідних тем, що мають прикладне значення.

Вищі військові навчальні заклади (ВВНЗ) виконують не лише функцію освітньої інституції, а й виступають носіями розробок із сектору безпеки і оборони. Відповідно до аналітичних матеріалів Міністерства оборони України, сучасна парадигма підготовки військових кадрів вимагає наукового обґрунтування усіх етапів навчання, формування компетентнісного підходу, прогнозування загроз і розробки інноваційних навчальних технологій.

Тому діяльність здобувача PhD у військовому ВНЗ виходить за межі традиційного академічного дослідження – вона включає вивчення та осмислення реальних загроз національній безпеці; розробку аналітичних методів оцінки військово-стратегічних ситуацій; опрацювання проблем кібербезпеки, гібридної війни, психологічної оборони; генерування нових підходів до управління військовими колективами та освітніми процесами.

Це особливо актуально в умовах повномасштабної агресії проти України, де військова наука набула нових вимірів та стала одним із чинників обороноздатності держави. Яскравим прикладом є фахова підготовка військових капеланів до роботи із військовослужбовцями та членами їхніх родин в умовах військових викликів. А це потребує високого потенціалу науково-педагогічних кадрів Університету.

ВВНЗ – вищий навчальний заклад державної форми власності, який здійснює на певних рівнях вищої освіти підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації військових фахівців для подальшої служби на посадах офіцерського (сержантського, старшинського) або начальницького складу з метою задоволення потреб ЗС України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, проводить наукову, науково-технічну, інноваційну та/або методичну діяльність.

ВВНЗ створюються, реорганізуються та ліквідуються рішенням Кабінету Міністрів України за поданням Міністерства оборони України. До ВВНЗ належать: військові університети, військові академії, військові інститути, військові коледжі.

Відмінністю військового навчального закладу від цивільного є науково-педагогічні, наукові, педагогічні працівники ВВНЗ із військовослужбовців і працівників Збройних сил України, які під час проведення занять зі слухачами (курсантами) є їхніми прямими начальниками. Сучасна парадигма розвитку вищої освіти в Україні передбачає посилення ролі молодих науковців у процесі формування кадрового потенціалу академічної спільноти. Одним із ключових її суб'єктів є здобувачі ступеня доктора філософії (PhD), які водночас виконують функції наукових дослідників і педагогічних працівників. Особливої актуальності це набуває в контексті трансформації української системи освіти відповідно до вимог Європейського простору вищої освіти.

Внесок здобувачів наукового ступеня доктора філософії у підготовці кадрів науково-педагогічної сфери у Військовому інституті Київського національного університету полягає у сприянні формуванню інноваційної діяльності як технології, яка може бути представлена такими складовими, як: проєктивна (місія, мета, структура, суб'єкти діяльності); процесуальна (планування, організація, умови, заходи зі стимулювання, продукти, тобто створення, освоєння та застосування інновацій);

аналітична (оцінка, аналіз, гласність, прогноз, розроблення рішень); коригувальна (на основі аналітичних матеріалів). Враховуючи вище зазначене наголосимо, що інноваційні технології сприяють розвитку позитивних якостей у науково-педагогічного працівника, формуванню готовності вести підготовку офіцерського складу тактичного управлінського рівня за стандартами країн НАТО. Варто також мати на увазі, що при цьому мають бути враховані такі чинники: соціально-економічні, оборонні, психолого-педагогічні, технологічні, інформаційні, матеріально-технічні, фінансові, організаційно-управлінські, які є досить вагомими для підготовки офіцерського складу ЗСУ.

До внеску здобувачів наукового ступеня доктора філософії у підготовці кадрів науково-педагогічної сфери відноситься технологізація системно визначає структуру і зміст діяльності обох сторін цього процесу у ВІКНУ (викладача і того, хто навчається, в нашому випадку курсантів, студентів та офіцерів слухачів) і має на меті досягнення запланованих результатів з урахуванням індивідуальних особливостей його учасників.

Унікальність ВВНЗ полягає в специфіці взаємин між викладачем і тим, хто навчається. Науково-педагогічні, педагогічні та наукові працівники – це переважно військовослужбовці, які водночас є прямими начальниками курсантів. Така структура формує особливий тип військово-педагогічного керівництва, де навчання поєднується з вихованням у дусі дисципліни, відповідальності та командної взаємодії. Це узгоджується з положенням про ВВНЗ, затвердженим наказом МОУ, у якому зазначено, що "**професійна військова освіта**" – спеціалізована освіта військового спрямування, яка здобувається за освітніми програмами на відповідних рівнях військової освіти з метою вдосконалення професійного рівня військового фахівця та набуття фахових компетентностей, що забезпечують виконання службових (бойових) функцій (Професійна військова освіта, 2022).

Сучасна парадигма розвитку вищої освіти в Україні акцентує увагу на зростаючій ролі молодих дослідників у трансформації академічного середовища. Одними з ключових суб'єктів цього процесу є здобувачі наукового ступеня доктора філософії, які водночас виконують функції викладачів, науковців і розробників освітніх технологій.

Як вказано в Національній рамці кваліфікацій (8 рівень), доктор філософії повинен вміти "*розвивати нові ідеї, здійснювати інноваційні проекти в академічному та/або професійному середовищі*" (Національна рамка кваліфікацій, 2021).

У контексті ВІКНУ це набуває стратегічного значення, адже йдеться про підготовку офіцерських кадрів нового покоління – інтелектуально підготовлених до складних викликів гібридної війни, кіберзагроз і нестандартних військових сценаріїв.

Внесок здобувачів PhD у процес підготовки кадрів науково-педагогічної сфери ВІКНУ реалізується передусім через **інноваційну діяльність**, яка у військовому освітньому контексті має такі структурні складові:

- **проєктивна:** формування місії, цілей і бачення змін в освітньому процесі, участь у проєктуванні навчальних програм і курсів відповідно до стандартів НАТО.

- **процесуальна:** планування освітнього процесу з урахуванням сучасних методик (військове моделювання, симуляції, цифрові платформи); організація освітнього середовища та створення стимулів для продуктивного навчання.

- **аналітична:** збір і обробка даних, аналіз ефективності навчального процесу, розроблення рішень на основі моніторингу якості освіти.

- **коригувальна:** внесення змін у навчальний процес на основі аналітики, міжнародних порівнянь та результатів зовнішніх аудитів.

Ці компоненти формують модель **технологізації освіти** – тобто системної організації педагогічного процесу, який враховує індивідуальні особливості учасників навчання, умови воєнного часу, стандарти НАТО, та орієнтований на результат. Здобувачі PhD у ВІКНУ відіграють тут центральну роль як ті, хто втілює інноваційні підходи в реальність (Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій..., 2020).

Певно, *ефективність військової освіти безпосередньо залежить від наявності висококваліфікованого науково-педагогічного складу, який здатен впроваджувати адаптивні технології навчання у складних умовах.*

Інтеграція PhD-дослідників у систему ВВНЗ має враховувати низку критично важливих чинників, зокрема: **соціально-економічні** (стан державного фінансування, соціальний статус викладача); **оборонні** (стратегічні потреби ЗСУ, специфіка сучасного збройного конфлікту); **психолого-педагогічні** (мотивація курсантів, емоційне вигорання викладачів); **інформаційно-технологічні** (використання цифрових платформ, кібербезпека); **організаційно-управлінські** (механізми моніторингу якості, система сертифікації). Усі ці фактори є не просто зовнішніми умовами, а інтегральною частиною освітнього процесу, у якому здобувач PhD виступає не лише його виконавцем, а й активним творцем нової системи знань. Здобувачі наукового ступеня доктора філософії в системі ВВНЗ є ключовими фігурами в інноваційній трансформації військової освіти. Їхній внесок не обмежується науковою роботою – він охоплює широке коло функцій: від педагогічної до методичної, від дослідницької до організаційної. Через технологізацію освітнього процесу, міждисциплінарну інтеграцію та орієнтацію на стандарти НАТО PhD-дослідники забезпечують сталість, гнучкість та актуальність підготовки майбутнього офіцерського корпусу України.

Загальна схема процесу технологізації освіти ВІКНУ передбачає синтез різнопланових освітніх технологій (див. рис. 1):

- технологізацію завдань управління освітою;
- технологізацію завдань реформування установ освіти;
- технологізацію основних видів діяльності викладача;
- технологізацію підготовки і підвищення кваліфікації слухачів.

Нормативними регламентуючими документами проєктування предметних технологій повинні бути навчальні програми навчальних дисциплін і Державні стандарти освіти.

Технологізація спирається на адекватну інформаційну модель освіти, що включає:

- новий елемент – "технологічну пам'ять" освіти;
- технологічні регулятиви, такі як модулі, моделі та інші інструменти, за допомогою яких реалізуються технології навчання і проєктування.

Поняття "технологія" долучається також і до поняття "дидактика". Традиційно "дидактика" ставить своєю основною метою створення теорії навчання, спрямованої на розробку методичних прийомів, а також організаційних форм і методів навчання, які оптимізують процес засвоєння тими, хто навчається, знань, умінь, навичок навчальної діяльності.

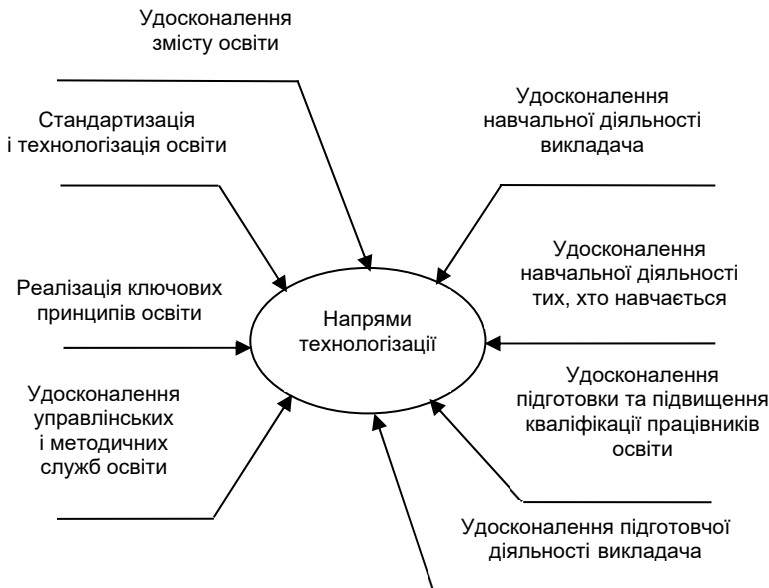

Рис. 1. Схема технологізації освітнього процесу у ВІКНУ

Внесок здобувачів наукового ступеня доктора філософії у підготовці кадрів науково-педагогічної сфери у Військовому інституті Київського національного університету полягає, зокрема, у застосуванні дидактики в освітньому процесі ВВНЗ та/або ВП(ЗВО) і полягає в такому:

- описувати і пояснювати процес навчання й умови його реалізації;
- розробляти більш досконалу організацію процесу навчання, нові навчальні системи і технології.

Проектування предметно-специфічних освітніх технологій у межах технологізації освітнього процесу у ВІКНУ ґрунтується на **Державних стандартах освіти, відповідних освітньо-професійних та освітньо-наукових програмах, а також навчальних планах і програмах дисциплін**. Ці документи визначають очікувані результати навчання, компетентності та критерії оцінювання й, відповідно, орієнтують розробників технологій на досягнення конкретних цілей. У центрі технологізації – **інформаційна модель освіти**, яка розглядається як структурований опис усіх процесів навчання. Особливе місце в цій моделі посідає нове поняття – **"технологічна пам'ять освіти"**, що включає алгоритми, методики, інформаційні ресурси та цифрові інструменти, що забезпечують повторюваність і спадковість освітніх рішень. До технологічних регуляторів належать **модулі, моделі, шкали оцінювання, системи контролю**, які виступають засобами реалізації педагогічних стратегій. Сучасна **дидактика**, яка є невід'ємною частиною процесу технологізації, вже не обмежується лише розробкою методів і форм навчання. Вона виконує функцію **аналітичної й проєктної дисципліни**, яка описує та пояснює освітній процес, моделює його структуру та оптимізує організацію навчання.

Тому здобувачі наукового ступеня **доктора філософії (PhD)** відіграють надзвичайно важливу роль, оскільки саме вони стають носіями новітніх дидактичних ідей, впроваджують елементи педагогічного дизайну, проєктують навчальні програми, модифікують методики під сучасні умови. Їхня участь у навчальному процесі у ВІКНУ, зокрема, передбачає: **аналіз та опис навчального процесу, умов і динаміки його реалізації; розроблення інноваційних навчальних систем і технологій** (наприклад, адаптивне навчання,

інтегровані військово-професійні курси, гейміфікація військового навчання).

Технологізація освітнього процесу у ВІКНУ є однією з ключових умов підвищення ефективності підготовки офіцерського складу в умовах воєнного часу, адаптації до стандартів НАТО та формування інтелектуального військового лідерства. Участь здобувачів ступеня доктора філософії в цьому процесі посилює науково-педагогічний потенціал ВВНЗ, забезпечує оновлення змісту навчання та сприяє формуванню стійкої системи освіти, здатної відповідати на сучасні виклики.

Традиційно у вищій школі існує традиція залучення здобувачів наукового ступеня до науково-педагогічної діяльності з перших років ад'юнктури. Так, на кафедрі психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка чітко виокремлені пріоритетні напрями розвитку: забезпечення високої якості викладання навчальних дисциплін шляхом застосування інноваційних технологій та інноваційних методів навчання; підготовка кадрового резерву кафедри з числа молодих викладачів та здобувачів ступеня доктора філософії, доктора наук; формування у здобувачів вищої освіти загальних та спеціальних (фахових) компетентностей для забезпечення їх конкурентоздатності та відповідності вимогами ринку праці; популяризація результатів науково-дослідної роботи викладачів шляхом посилення їх публікаційної активності, оприлюднення досягнень у фахових науково-метричних виданнях, зокрема тих, що індексуються у науково-метричних базах Scopus або Web of Science.

Здобувачі ступеня PhD – це не лише особи, що здобувають наукову кваліфікацію, але й активні учасники освітнього процесу. Вони залучаються до проведення семінарських занять, лабораторних робіт, консультацій та навіть лекцій. Таким чином формується підґрунтя для їхньої майбутньої діяльності як викладачів і науковців. У кожному ЗВО цей процес має сталі традиції. Наукові керівники активно сприяють залученню аспірантів до кафедральної роботи, до участі у наукових семінарах, конференціях, методичних комісіях.

Здобувачі PhD, які працюють у ВІКНУ активно залучені до викладання дисциплін, пов'язаних із військовим правом, цивільно-військовими відносинами та фінансовим забезпеченням військ. Також здобувачі PhD у ВІКНУ активно

займаються науковими дослідженнями у різних галузях: інформаційні технології, інформаційна та військово-технічна безпека; інформаційно-психологічне протиборство; правове регулювання у воєнній сфері.

Результати цих досліджень інтегруються в освітній процес, збагачуючи його сучасними підходами та технологіями. Здобувачі PhD беруть активну участь в організації та проведенні наукових конференцій, семінарів і круглих столів. Наприклад, ВІКНУ регулярно проводить Всеукраїнські науково-практичні конференції молодих вчених, ад'юнктів, слухачів, курсантів і студентів, що сприяє обміну досвідом та популяризації наукових досягнень. У ВІКНУ практикується система наставництва, коли аспірантам доручають супровід студентських досліджень, наукових гуртків, допомогу в розробці навчальних матеріалів. Це сприяє їхній фаховій самореалізації, розвитку комунікативних і методичних навичок. До того ж, аспіранти активно публікують наукові праці у фахових виданнях, що є обов'язковою частиною освітньо-наукової програми. Їхня публікаційна активність стає джерелом поширення нових ідей та розробок у науково-педагогічному просторі.

Як зазначено у нормативних документах *"важливим завданням є створення умов для підготовки дослідників нового покоління – здатних генерувати знання, передавати їх іншим і впливати на розвиток національної науки"* (Національна доповідь, 2021).

Здобуття ступеня PhD в Україні, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів № 261 від 23.03.2016 р. передбачає не лише виконання наукового дослідження, а й активну участь у педагогічній та організаційно-освітній діяльності (Про підготовку здобувачів ступеня доктора філософії, 2016). Здобувачі беруть участь у підготовці та проведенні, а саме: семінарських і лабораторних занять; практичних тренінгів та майстер-класів; розробки навчально-методичних матеріалів; індивідуального консультування студентів щодо курсових, дипломних і кваліфікаційних робіт. Цей досвід сприяє формуванню ключових педагогічних компетентностей – таких як академічне наставництво, методологічна грамотність, цифрова педагогіка – та формує підґрунтя для науково-педагогічної самореалізації.

У Військовому інституті КНУ імені Тараса Шевченка склалася послідовна практика залучення аспірантів до освітнього й наукового процесу з перших років навчання в аспірантурі (Про підготовку здобувачів ступеня доктора філософії, 2016). Цей заклад створює модель відповідного фахового становлення молодих науковців.

Аспірантів *кафедри психології постійно залучають* до міжкафедральних наукових проєктів, гостьових лекцій для курсантів. Вони очолюють студентські наукові гуртки, приймають участь у наукових читаннях, конференціях, вебінарах тощо. Такі практики не лише забезпечують формування практичних педагогічних навичок, але й сприяють оновленню змісту навчання за рахунок впровадження результатів актуальних досліджень, молоді науковці *якнайшвидше інтегрують нові знання в навчальний процес*. Здобувачі PhD активно публікують наукові статті у фахових журналах категорії "Б", беруть участь у міжнародних конференціях, проходять стажування за програмами Erasmus+ та NATO DEEP. Зокрема, результати їхніх досліджень застосовуються: при адаптації інструментів машинного навчання для прогнозування кібератак; у вдосконаленні навчальних платформ Moodle та eLearn для дистанційної підготовки офіцерського складу.

Водночас існує багато викликів, що потребують системного розв'язання:

- **недостатнє фінансування** індивідуальних проєктів аспірантів та відсутність грантової підтримки на ранньому етапі;

- **обмежене педагогічне навантаження**, яке не завжди дозволяє сформуванню повноцінної викладацької ідентичності;

- **низький рівень академічної мобільності**, що звужує горизонти професійного розвитку.

Для подолання цих бар'єрів доцільно: розширити **програми менторства (наукові школи)** між досвідченими викладачами та здобувачами; створити **цільові стипендіальні фонди** для підтримки перспективних PhD-дослідників; активізувати **інституційну співпрацю з іноземними університетами** для реалізації спільних проєктів.

Адже здобувачі наукового ступеня доктора філософії – це не просто тимчасові учасники науково-освітнього процесу, а повноцінні учасники нової академічної культури. Їхня участь у діяльності ВІКНУ є яскравим прикладом того, як аспірантура може стати платформою для розкриття потенціалу молодих дослідників, забезпечити наступність поколінь та інституційну сталість науково-педагогічного середовища. Інвестуючи в розвиток аспірантів сьогодні, ми не просто формуємо наукову спільноту – ми готуємо захисників національного інтелектуального фронту завтрашнього дня.

Традиційно в системі вищої освіти України склалася **стійка практика залучення здобувачів ступеня доктора філософії (PhD)** до освітньо-наукової діяльності з перших років навчання в аспірантурі. Такий підхід сприяє **інтеграції наукового потенціалу молодих дослідників у професійне середовище**, формуванню викладацьких навичок і розвитку педагогічної ідентичності.

Як зазначено в *Концепції розвитку освіти України на 2021–2025 роки*, *"важливо забезпечити організаційно-педагогічні умови для становлення дослідників нового покоління, здатних продукувати знання, трансформувати їх у педагогічну практику та забезпечувати інтелектуальний розвиток суспільства"* (Концепції розвитку освіти України..., 2021).

У Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, зокрема на кафедрі психології, реалізується **цільсна стратегія формування кадрового резерву**, що базується на орієнтації на законодавчі та стратегічні документи: *Закон України "Про вищу освіту"*, *Статут Університету*, *Стратегічний план розвитку Університету на 2020–2025 рр.* Серед основних пріоритетів кафедри – **підготовка молодих викладачів і здобувачів ступеня PhD як майбутнього науково-педагогічного ядра** кафедри, а також забезпечення високої якості викладання через використання інноваційних підходів та педагогічних технологій.

У ВІКНУ здобувачі ступеня PhD не лише опановують наукову кваліфікацію, а й **відіграють активну роль у навчальному процесі**. Вони долучаються до проведення **семінарських і лабораторних занять, індивідуального консультування, тренінгів та майстер-класів**, що формує підґрунтя для майбутньої професійної реалізації в академічному просторі.

Важливим компонентом освітньо-наукової підготовки є активне залучення аспірантів до **організаційно-педагогічної роботи**, включно з участю в наукових семінарах, розробці методичних матеріалів, керівництві студентськими проєктами та участі в роботі кафедр. У

ВІКНУ активно функціонує система **академічного наставництва**, де аспіранти курують студентські дослідження, організують наукові гуртки, а також виступають з гостьовими лекціями на міжкафедральних семінарах. Ці форми діяльності забезпечують формування таких ключових компетентностей, як **дидактична гнучкість, цифрова грамотність, академічна етика, методологічна культура**.

Особливої уваги заслуговує участь аспірантів у **Всеукраїнських науково-практичних конференціях**, що проводяться у ВІКНУ. Такі заходи виконують подвійну функцію: з одного боку – поширення результатів досліджень, з іншого – **інтеграція здобувачів PhD у наукову комунікацію**. Актуальні напрями досліджень охоплюють сфери військового права, інформаційної та кібербезпеки, цивільно-військових відносин, геоінформаційних систем, а також військово-психологічного аналізу.

Отже, **аспіранти PhD у ВІКНУ – це не тимчасові здобувачі, а постійні архітектори нової академічної культури**. Вони одночасно виступають викладачами, наставниками, організаторами наукової діяльності та інноваційними розробниками. Завдяки цій багатовекторній участі, ВІКНУ формує стійке середовище **інституційної спадкоємності, трансляції знань і розвитку педагогічного лідерства**. Саме аспіранти сьогодні – це ті, хто завтра очолить кафедри, створюватиме навчальні програми, формуватиме політику науково-освітньої сфери у секторі національної безпеки.

Як підкреслює ЮНЕСКО: *"найбільша інвестиція в освіту – це підготовка тих, хто її творитиме завтра"* (UNESCO. *Education in a Post-COVID World*, 2021).

Сучасні заклади вищої освіти в Україні є потужними агентами змін у напрямі вкорінення та поширення європейських цінностей: поваги до людської гідності, свободи, демократії, рівності, правової держави та дотримання прав людини. Проведення міжнародних конференцій, семінарів, круглих столів, інтернет-конференцій, майстер-класів, тренінгів, воркшопів, панельних дискусій іноземних фахівців забезпечують тісну співпрацю студентів із викладачами, де здобувачі мають можливість стати учасниками міжнародних програм, проектів із мовного стажування за кордоном, у країнах Європейського Союзу. Тому проблематика вдосконалення комунікативної взаємодії в закладі вищої освіти потребує ґрунтовних досліджень у теорії та практиці професійної освіти (Дубровіна, Моцак ін., 2022).

Акмеологічний підхід у вищій школі є ключовим елементом підготовки здобувачів наукового ступеня доктора філософії, оскільки зосереджується на досягненні професійної та особистісної зрілості. Його особливістю є орієнтація на розвиток індивідуального потенціалу, самореалізацію та самовдосконалення, що забезпечує високий рівень професійної компетентності передбачає цілісний розвиток особистості на основі інтеграції наукових знань, досвіду, творчого мислення та етичних норм. Такий підхід сприяє формуванню активної позиції майбутнього науковця, здатного до самостійного аналізу, критичного мислення та ефективного наукового пошуку.

У сучасних умовах розвитку національної системи військової освіти та науки особливої актуальності набуває питання формування якісного науково-педагогічного потенціалу. Ключову роль у цьому процесі відіграють здобувачі наукового ступеня доктора філософії (PhD), які поєднують функції дослідників і викладачів нового покоління. Сьогодні ми хотіли б зосередити увагу на їхньому вагомому внеску у розвиток науково-педагогічного середовища Військового інституту Київського

національного університету імені Тараса Шевченка (ВІКНУ). Адже здобуття ступеня доктора філософії передбачає не лише проведення наукових досліджень, а й активну участь в освітньому процесі, а саме: проведення лекційних, семінарських та практичних занять; розробка навчально-методичних матеріалів; керівництво науковими роботами слухачів і студентів. Це сприяє формуванню у здобувачів PhD необхідних педагогічних компетенцій та забезпечує передачу сучасних наукових знань сучасним спеціалістам. Одним із напрямів є підготовка військових капеланів у роботі з військовослужбовцями та їхніми родинами, керівництвом підрозділів, налагодження позитивної атмосфери у підрозділах. Акмеологічний підхід у вищій школі виступає концептуальним орієнтиром для підготовки здобувачів наукового ступеня **доктора філософії**, оскільки його головною метою є досягнення **особистісної та професійної зрілості**, що відображає найвищий рівень розвитку індивіда в його фаховій діяльності.

Оскільки *"акмеологія вивчає закономірності, механізми та умови досягнення людиною вершин розвитку в професійному та особистісному плані"* (Калаур, 2021).

У контексті акмеології **PhD-дослідник – це суб'єкт, що не лише накопичує знання, а й трансформує себе та навколишнє професійне середовище**. У процесі інтеграції в систему освіти він здобуває такі риси: **рефлексивність** (усвідомлення власної педагогічної позиції); **самоактуалізація** (здатність ставити й досягати амбітних цілей); **інтегративність** (уміння поєднувати різні наукові підходи, формати та технології); **аксіологічна спрямованість** (ціннісне ставлення до служіння державі та суспільству).

Це особливо актуально в умовах повномасштабної війни, коли педагогічна діяльність військовому ЗВО набуває **екзистенційного виміру**, а аспіранти фактично стають носіями **інтелектуального фронту**. Як підкреслюється у ЮНЕСКО *"науковці нового покоління мають нести відповідальність не лише за достовірність знань, але й за їхнє етичне, соціальне та практичне застосування"* (UNESCO. *Recommendation on Science and Scientific Researchers*, 2021).

Значущим напрямом реалізації акмеологічного підходу є **підготовка військових капеланів**, у якій здобувачі PhD можуть виступати як розробники програм, модератори тренінгів, консультанти з такого напрямку військових спеціалістів. Їхня участь сприяє: формуванню **психоемоційної стійкості** у військових капеланів. Ці фахівці здійснюють підтримку **морально-психологічного клімату** в підрозділах; **сприяють налагодженню ефективної комунікації** між командуванням, особовим складом і їхніми родинами; **сприяють соціалізації й реінтеграції** ветеранів у мирне життя.

Акмеологічний підхід у підготовці здобувачів ступеня доктора філософії у ВІКНУ сприяє не лише набуттю академічних компетентностей, а й формуванню **цілісної, відповідальної особистості**, здатної діяти в умовах постійних змін. Такий PhD-дослідник – це не лише науковець і викладач, а **лідер освітнього середовища, фасилітатор змін і творець нової моделі військово-педагогічної культури**.

Дискусія і висновки

Отже, внесок здобувачів наукового ступеня доктора філософії у підготовку кадрів науково-педагогічної сфери у Військовому інституті Київського національного університету є вагомим. Він спрямований на адаптацію до нових підходів з викладання методології, філософії та історії освіти тощо. Завдання технології навчання

зводиться до того, щоб розроблені в дидактиці закони і принципи перетворити в ефективні методи викладання і навчання, а це в свою чергу дозволить створити необхідні умови для їхнього найкращого застосування при відповідних формах і технічних засобах навчання у безпечному освітньому середовищі. Серед основних викликів – надмірне адміністративне навантаження, нестача часу для дослідницької роботи, недостатня матеріальна мотивація. Водночас зростає потреба в удосконаленні механізмів підтримки молодих науковців на рівні університету й держави. Важливим напрямом розвитку є розширення програм педагогічного стажування, підвищення доступу до міжнародних освітніх платформ та ін.

Тому здобувачі ступеня доктора філософії є важливим ресурсом у процесі формування якісного кадрового потенціалу науково-педагогічної сфери. У ВІКНУ створено сприятливе середовище для їхньої професійної реалізації, проте подальше вдосконалення інституційної підтримки залишається актуальним завданням.

Отримані дані засвідчують актуальність створення безпечного та сприятливого освітньо-наукового середовища для професійного становлення й розвитку наукових працівників військових наукових установ і підрозділів. У сучасних умовах воєнного стану це вимагає посиленої уваги до якості їхньої підготовки та підвищення рівня фахової компетентності. Зокрема, зростають вимоги до глибини теоретичних знань, гнучкості практичних умінь і готовності застосовувати результати як фундаментальних, так і прикладних досліджень у реальному секторі діяльності ЗСУ. Особливої ваги набуває вміння не лише генерувати наукові ідеї, а й трансформувати їх у дієві рішення, адаптовані до умов ведення бойових дій, оперативного управління підрозділами, забезпечення інформаційної безпеки та логістичної підтримки. У цьому контексті критично важливим є доведення наукових розробок до рівня безпосереднього практичного використання військовослужбовцями – як у повсякденній діяльності, так і під час виконання бойових завдань на фронті. Отже, професійне зростання здобувачів наукового ступеня у сфері військової науки потребує не лише академічної підтримки, а й стратегічного супроводу їхньої інтеграції в систему оборонної науки України.

Отже, здобувачі наукового ступеня доктора філософії відіграють ключову роль у підготовці науково-педагогічних кадрів у ВІКНУ. Їхня активна участь у навчальному процесі, наукових дослідженнях та проектах здійснює активізацію освітнього процесу, сприяє формуванню професійних компетентностей та лідерських якостей молодих науковців.

У сучасних умовах трансформації національної системи освіти й науки, що відбувається під впливом глобальних змін і викликів воєнного часу, особливої актуальності набуває проблема формування високопрофесійного науково-педагогічного потенціалу. Ідеться не лише про кількісне забезпечення освітньої сфери кваліфікованими кадрами, а передусім – про якість підготовки фахівців нового покоління, здатних поєднувати наукову рефлексію з прикладною практикою. Однією з ключових ланок у цьому процесі є здобувачі наукового ступеня **доктора філософії** – молоді дослідники, які виступають не лише носіями інноваційних ідей, а й активними агентами змін у сфері вищої освіти. Вони формують ядро майбутнього науково-педагогічного корпусу, інтегруючи новітні наукові підходи у зміст навчальних дисциплін, методику викладання, цифрові технології та міждисциплінарні дослідження.

Отже, професійний розвиток науково-педагогічних працівників Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка тісно пов'язаний із активною участю здобувачів наукового ступеня доктора філософії у всіх аспектах освітньо-наукової діяльності. Умови сучасного суспільства знань, виклики воєнного часу та орієнтація на міжнародні стандарти, зокрема країн НАТО, визначають необхідність удосконалення акмеологічного підходу, інноваційних освітніх технологій та міждисциплінарних форм співпраці. Здобувачі PhD виконують функцію не лише молодих науковців, але й викладачів-інноваторів, менторів та організаторів наукового простору. Їхній внесок полягає у вдосконаленні методики навчання, адаптації до новітніх викликів, технологізації освітнього процесу та розвитку лідерського потенціалу в умовах військової специфіки. Успішна інтеграція аспірантів у науково-педагогічне середовище сприяє підвищенню ефективності військової освіти, формує нове покоління вчених, здатних не лише до генерації знань, а й до стратегічного мислення, готових служити інтересам держави в умовах нових викликів сьогодення.

Внесок здобувачів наукового ступеня **доктора філософії (PhD)** у підготовку кадрів науково-педагогічної сфери у Військовому інституті Київського національного університету імені Тараса Шевченка (ВІКНУ) є **системним, багатовимірним і перспективним**. Цей внесок особливо вагомий в умовах трансформації вищої освіти України, її європейської інтеграції, впровадженням стандартів НАТО у сфері військової освіти та модернізації системи підготовки викладачів-офіцерів, зокрема, в адаптації освітніх програм із методології, філософії, історії науки та військової педагогіки до актуальних вимог глобальних викликів.

Отже, **технологізація освітнього процесу** у ВІКНУ розглядається не лише як управлінський або технічний процес, а як **науково-педагогічна діяльність**, що інтегрує проектування, викладання, навчання, оцінювання і розвиток. У ВІКНУ це втілюється через впровадження адаптивних моделей навчання, кейс-методику, сценарних навчань і симуляцій, з урахуванням військової освіти.

Попри вагомий потенціал аспірантів, у вищій школі залишається **низка системних викликів: надмірне адміністративне навантаження** викладачів, які поєднують наукову та службову діяльність; **обмежений час для досліджень** через участь у бойовій підготовці, службі та оперативному управлінні військових фахівців; **недостатня фінансова мотивація** та відсутність системної державної підтримки молодих науковців; **обмежені можливості міжнародної академічної мобільності** в умовах воєнного стану; **потреба у вдосконаленні матеріально-технічної бази** для експериментальної, моделювальної та аналітичної роботи. Подолання цих проблем можливе шляхом впровадження програм підтримки молодих науковців, розширення співпраці з іноземними вишами та залучення додаткових ресурсів для наукових досліджень.

Серед певних труднощів чітко виокремлюється: "відсутність стратегічних механізмів підтримки молодих учених загрожує стагнацією науково-педагогічного потенціалу вищої школи" (Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні..., 2021).

Подолання зазначених викликів можливе через створення **університетських програм менторства і педагогічного стажування** для здобувачів PhD; **підключення до міжнародних освітніх і дослідницьких платформ** (напр., NATO DEEP, Erasmus+, Horizon

Еуропе); **забезпечення цільових грантів, конкурсів та стипендій** для фінансування прикладних військових досліджень; **розширення академічної співпраці** з університетами країн-партнерів України у сфері безпеки й оборони; **упровадження акмеологічного підходу** як основи для формування високого рівня фахової зрілості (*Teachers and Teaching in a Changing World*, 2021).

Професійне зростання PhD-дослідників в умовах воєнного стану вимагає не лише академічного розвитку, а й **стратегічного супроводу інтеграції у систему оборонної науки України**. Це передбачає, зокрема оволодіння навичками використання результатів фундаментальних і прикладних досліджень у сфері бойового управління, логістики, зв'язку, інформаційної безпеки військових капеланів; здатність до створення **науково обґрунтованих рішень**, адаптованих до динаміки ведення бойових дій; **додержання розробок до рівня прикладного впровадження**, зокрема в бойових умовах (Положення про Департамент військової освіти і науки..., 2022).

Сучасні здобувачі ступеня доктора філософії виступають **потенційною силою змін** у трансформації науково-педагогічного середовища ЗВО. Їхня активна участь у розробці інноваційних курсів, застосуванні сучасних технологій навчання, проведенні актуальних досліджень формує **сучасний тип офіцера-дослідника** – висококваліфікованого фахівця, здатного не лише до стратегічного мислення, а й до реалізації наукових рішень у реальних умовах оборони держави. У нових умовах освітньо-наукового розвитку, сформованих викликами війни, глобалізації, діджиталізації та потребами національної безпеки, **роль аспірантів PhD є не лише академічною**, а й стратегічною. Вони не просто готують наукові кадри – вони **перезформатовують зміст і логіку військової освіти**, проектуючи її відповідно до потреб XXI ст.

Джерела фінансування. Це дослідження не отримало жодного гранту від фінансової установи в державному, комерційному або некомерційному секторах.

Список використаних джерел

- Верховна Рада України. (2020). *Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій* (Закон України від 16.10.2020 р. № 143-V). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16#Text>
- Верховна Рада України. (2024). *Про вищу освіту* (Закон України від 28.05.2024 р. № 1556-VII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
- Дубровіна, І., Моцак, С., Смірнов, С., & Снегірьов, І. (2022). Удосконалення комунікативної взаємодії між студентами та викладачами як реалізація євроінтеграційних процесів у вищій освіті. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*, т. 1, 73–77. Видавничий дім "Гельветика". <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/39077>
- Кабінет Міністрів України. (2016, 23 березня). *Про підготовку здобувачів ступеня доктора філософії*. Постанова № 261. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>
- Калаур, С. (2021). Потенціал акмеологічного підходу у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 81–84.
- Кремь, В. Г. (Ред.). (2021). Національна академія педагогічних наук України. *Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні*. КОНВІ ПРІНТ. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0479-21#Text>
- Міністерство оборони України. (2022). *Положення про Департамент військової освіти і науки*. https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/mou_2022/319_nm.pdf
- Міністерство оборони України. (2022). *Професійна військова освіта*. <https://www.mil.gov.ua/diyalnist/vijskova-osvita-na-tauka/shho-take-profesijna-vijskova-osvita.html>

Міністерство освіти і науки України. (2018). *Концепція розвитку педагогічної освіти України*. <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>

Міністерство освіти і науки України. (2021). *Концепція розвитку освіти України на 2021–2025 роки*. <https://osvita.ua/news/43501/>

Міністерство освіти і науки України. (2021). *Національна рамка кваліфікацій*. <https://mon.gov.ua/tag/natsionalna-ramka-kvalifikatsiy?tag=natsionalna-ramka-kvalifikatsiy>

Рижиков, В. С., Шевченко, А. М., Клочков, В. С., Бондаренко, О. В., & Юрков, А. В. (2023). *Педагогічні технології: оптимізація військової освіти інтерактивними методами навчання*. ЦП "Компринт".

CEDEFOP. (2021). *Teachers and teaching in a changing world*. <https://www.cedefop.europa.eu/en/country-reports/teachers-and-trainers-in-a-changing-world>

UNESCO. (2021). *Education in a post-COVID world: Nine ideas for public action*. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373717>

UNESCO. (2021). *Recommendation on science and scientific researchers*. <https://www.unesco.org/en/recommendation-science>

References

Cabinet of Ministers of Ukraine. (2016, March 23). *Pro pidgotovku zdobuvachiv stupenya doktora filosofii [On the training of Doctor of Philosophy degree seekers]* (Resolution No. 261) [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>

CEDEFOP. (2021). *Teachers and teaching in a changing world*. <https://www.cedefop.europa.eu/en/country-reports/teachers-and-trainers-in-a-changing-world>

Dubrovina, I., Motsak, S., Smirnov, S., & Snegirev, I. (2022). Improving communicative interaction between students and teachers as an implementation of European integration processes in higher education. *Scientific journal of the National Pedagogical University named after M. P. Dragomanov. Series 5. Pedagogical Sciences: Realities and Prospects*, vol. 1, 73–77. Helvetica Publishing House [in Ukrainian]. <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/39077>

Kalaur, S. (2021). The potential of the acmeological approach in the professional training of future social workers. *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*, 81–84 [in Ukrainian].

Kremen, V. G. (Ed.). (2021). National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. *Natsionalna dopovid pro stan i perspektivy rozvytku osvity v Ukraini. National report on the state and prospects of education development in Ukraine*. KONVI PRINT [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0479-21#Text>

Ministry of Defence of Ukraine. (2022). *Polozhennya pro Departament viyskovoyi osvity i nauky Ministerstva oborony Ukrainy [Regulations on the Department of Military Education and Science of the Ministry of Defence of Ukraine]* [in Ukrainian]. https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/mou_2022/319_nm.pdf

Ministry of Defence of Ukraine. (2022). *Profesijna viyskova osvita [Professional military education]* [in Ukrainian]. <https://www.mil.gov.ua/diyalnist/vijskova-osvita-na-tauka/shho-take-profesijna-vijskova-osvita.html>

Ministry of Education and Science of Ukraine. (2018). *Kontseptsija rozvytku pedahohichnoyi osvity Ukrainy [Concept for the development of pedagogical education in Ukraine]* [in Ukrainian]. <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennyakoncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>

Ministry of Education and Science of Ukraine. (2021). *Kontseptsija rozvytku osvity Ukrainy na 2021–2025 roky [Concept for the development of education in Ukraine for 2021–2025]* [in Ukrainian]. <https://osvita.ua/news/43501/>

Ministry of Education and Science of Ukraine. (2021). *Natsionalna ramka kvalifikatsiy [National Qualifications Framework]* [in Ukrainian]. <https://mon.gov.ua/tag/natsionalna-ramka-kvalifikatsiy?tag=natsionalna-ramka-kvalifikatsiy>

Ryzhykov, V. S., Shevchenko, A. M., Klochkov, V. S., Bondarenko, O. V., & Yurkov, A. V. (2023). *Pedagogichni tekhnologii: optymizatsiya viyskovoyi osvity interaktyvnymi metodamy navchannya*. TsP "Komprint" [in Ukrainian].

UNESCO. (2021). *Education in a post-COVID world: Nine ideas for public action*. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373717>

UNESCO. (2021). *Recommendation on science and scientific researchers*. <https://www.unesco.org/en/recommendation-science>

Verkhovna Rada of Ukraine. (2020). *On State Regulation of Activities in the Field of Technology Transfer* (Law of Ukraine 16.10.2020 № 143-V) [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16#Text>

Verkhovna Rada of Ukraine. (2024). *On Higher Education (Law of Ukraine 28.05.2024 № 1556-VII)* [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

Отримано редакцією журналу / Received: 23.04.25
Прорецензовано / Revised: 07.06.25
Схвалено до друку / Accepted: 10.05.25

Oleksandr VOVKOTECHA, Applicant
ORCID ID: 0009-0006-4948-0270
e-mail: vovkotechaoleksandr@gmail.com
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THE CONTRIBUTION OF DOCTOR OF PHILOSOPHY DEGREE CANDIDATES TO THE TRAINING OF ACADEMIC AND TEACHING STAFF AT THE MILITARY INSTITUTE OF KYIV NATIONAL UNIVERSITY

Background. *The professional development of academic and teaching staff in the structural units of the Military Institute of Taras Shevchenko National University of Kyiv is a continuous process aimed at improving previously acquired professional, general, and specialized competencies, while also focusing on the national achievements in military pedagogy. Under martial law, the educational processes of higher education institutions are being "reloaded" to meet the modern challenges of European integration. Therefore, the contribution of Doctor of Philosophy (PhD) degree candidates lies in enhancing the acmeological approach to the training of academic and teaching staff in higher military education institutions. This focus on obtaining a PhD as an educational value increases the effectiveness of personnel training and fosters the development of new leadership qualities and skills essential for ensuring the quality of Ukraine's defense sector. A vital part of this process is the implementation of leading ideas from international educational standards for PhD training, particularly educational approaches from NATO member countries.*

Results. *The analysis of current research allows us to highlight several key aspects that significantly influence the professional development of teaching staff in military education: the absence of unified standards for the professional competencies of military instructors; insufficient integration of pedagogical innovations into the system of military pedagogy; and limited resources for practical training and simulation of real military training scenarios. Therefore, special attention should be paid to the implementation of modern teaching technologies, which include: the use of digital platforms for the training of academic staff; the application of a competency-based approach that guides scholars toward both academic and practical skills; the development of critical thinking in working with research programs; participation in international scientific and practical events; and a high level of communication with NATO partners.*

Conclusions. *The development of academic and teaching personnel is an interdisciplinary task that requires the alignment of modern educational knowledge with the needs of PhD candidates.*

Keywords: *acmeological approach, safe educational environment, professional development, innovative technologies, Doctor of Philosophy, lifelong learning, military chaplains, leadership.*

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; або в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; or in the decision to publish the results